

Obsah

Předmluva	VII
1. Starořeční filosofové a scholastikové	1
1.1 Úvod	1
1.2 Platón	2
1.3 Aristoteles	3
1.3.1 Stát a vlastnictví	3
1.3.2 Směna a ceny	3
1.3.3 Peníze a lichva	4
1.4 Středověcí scholastikové	5
1.4.1 Tomáš Akvinský	5
1.5 Závěr	7
2. Merkantilisté a kameralisté	10
2.1 Úvod	10
2.2 Doktrína obchodní bilance	11
2.2.1 Národní bohatství a zahraniční obchod	11
2.2.2 Obchodní ochranářství a exportní monopoly	12
2.2.3 Struktura vývozu a dovozu	13
2.2.4 Mzdy, populace a spotřeba	13
2.2.5 Bohatství a peníze	14
2.3 Vývoj merkantilistického myšlení	15
2.3.1 Raný merkantilismus	15
2.3.2 Thomas Mun	16
2.3.3 Pozdější vývoj merkantilismu	17
2.4 Předchůdci klasické ekonomie	19
2.4.1 William Petty	19
2.4.2 Richard Cantillon	21
2.5 Kameralisté	22
2.5.1 Populační růst a obchodní bilance	23
2.5.2 Vývoj kameralistického myšlení	24

2.6 Závěr	25
3. Filozofové přirozených zákonů a fyziokraté	28
3.1 Úvod	28
3.2 Filozofové přirozených zákonů	29
3.2.1 John Locke	29
3.2.2 David Hume	30
3.3 Fyziokraté	33
3.3.1 Přirozený řád a laissez faire	33
3.3.2 Čistý produkt	35
3.3.3 Ekonomická tabulka	36
3.3.4 Problém poptávky	38
3.3.5 Koncepce „jediné daně“	39
3.4 Anne Robert Turgot	40
3.5 Závěr	40
4. Klasická politická ekonomie	43
4.1 Úvod	43
4.2 Adam Smith	44
4.2.1 Život a dílo	44
4.2.2 Laissez faire a neviditelná ruka trhu	46
4.2.3 Národní bohatství a dělba práce	49
4.2.4 Teorie kapitálu	51
4.2.5 Teorie hodnoty	52
4.2.6 Teorie rozdělování	56
4.2.7 Hledání měřítka hodnoty	58
4.2.8 Význam Bohatství národů	59
4.3 Thomas R. Malthus	62
4.3.1 Populační teorie	63
4.3.2 Zákon klesajících výnosů	65
4.3.3 Teorie pozemkové renty	67
4.3.4 Teorie „podspotřeby“	67
4.3.5 Spor o obilné zákony	68
4.3.6 Malthusův odkaz	69
4.4 Jean B. Say	70
4.4.1 Sayův zákon trhů	71
4.4.2 Sayův zákon a peněžní teorie	72
4.5 David Ricardo	75
4.5.1 Život a dílo	75
4.5.2 Víze stagnace	77
4.5.3 Teorie pozemkové renty	78
4.5.4 Mzda – existenční minimum	80

19.3	Vznik školy veřejné volby	485
19.3.1	James Buchanan a Gordon Tullock	485
19.4	Hlavní teoretické přínosy	487
19.4.1	Racionální ignorance	487
19.4.2	Politický cyklus	489
19.4.3	Teorie byrokracie	489
19.4.4	Parciální zájmy a zájmové skupiny	492
19.4.5	„Jánabráchismus“ (logrolling)	492
19.4.6	Dobývání renty (rent-seeking)	492
19.4.7	Model středového voliče	494
19.4.8	Konstituční ekonomie	496
19.5	Závěr	497
20.	České ekonomické myšlení	501
20.1	Úvod	501
20.2	Předchůdci českého ekonomického myšlení	502
20.3	První čeští národohospodáři	503
20.4	Albín Bráf	504
20.5	Ekonomie první republiky	505
20.6	Alois Rašín	507
20.7	Karel Engliš	508
20.8	Josef Macek	509
20.9	Ekonomické myšlení čtyřicátých až šedesátých let	511
20.9.1	Na cestě k centrálnímu plánování	511
20.9.2	Reformní doba – 60. leta	512
20.10	Od normalizace k ekonomické reformě	513
20.10.1	Předreformní období – 80. leta	514
20.10.2	Ekonomická reforma – 90. leta	515
20.11	Závěr	516
	Slovníček pojmů	519
	Jmenný rejstřík	531
	Věcný rejstřík	537

4.5.5	Rozdělování mezi mzdy a zisky – obilnářský model	81
4.5.6	Rozdělování mezi mzdy a zisky – peněžní model	85
4.5.7	Pracovní teorie hodnoty	87
4.5.8	Invariantní měřítko hodnoty	91
4.5.9	Teorie mezinárodního obchodu	91
4.5.10	Nezaměstnanost	94
4.5.11	Teorie peněz	95
4.5.12	Bullionistický spor	96
4.5.13	Ricardovi pokračovatelé	97
4.6	Nassau W. Senior	101
4.6.1	Politická ekonomie – axiomatická věda	101
4.6.2	Teorie kapitálu a úroku	102
4.6.3	Teorie hodnoty a renty	104
4.7	John Stuart Mill	105
4.7.1	Zákony výroby a rozdělování	106
4.7.2	Kapitál a zaměstnanost	107
4.7.3	Rozdělování mezi mzdy a zisky	108
4.7.4	Teorie ceny a hodnoty	109
4.7.5	Teorie mezinárodní hodnoty	110
4.7.6	Millův význam pro klasickou ekonomii	112
4.8	Závěr	113
5.	Francouzský socialismus	117
5.1	Úvod	117
5.1.1	Asociacionismus a anarchismus	117
5.2	Henri de Saint-Simon	118
5.2.1	Sociální inženýrství a plánování	118
5.2.2	Nové náboženství	120
5.3	Závěr	121
6.	Německá historická škola	123
6.1	Úvod	123
6.2	Friedrich List	124
6.2.1	Stadia ekonomického vývoje	124
6.2.2	Teorie nezralého průmyslu	125
6.3	Historismus	126
6.4	Starší historická škola	127
6.5	Mladší historická škola	127
6.6	Nejmladší historická škola	128
6.7	Závěr	129

7. Karl Marx	132
7.1 Úvod	132
7.2 Historický materialismus	133
7.3 Vlastnictví a vykořisťování	135
7.4 Pracovní teorie hodnoty a teorie nadhodnoty	136
7.4.1 Současná a minulá práce	137
7.4.2 Hodnota pracovní síly	137
7.4.3 Nadhodnota	138
7.4.4 Míra nadhodnoty	139
7.5 Rezervní armáda nezaměstnaných	140
7.6 Zisk, kapitál a klesající míra zisku	142
7.6.1 Zisk jako přebytek	142
7.6.2 Organická skladba kapitálu a klesající míra zisku	143
7.7 Transformační problém v pracovní teorii	144
7.8 Teorie krizí	147
7.8.1 Hospodářský cyklus	147
7.8.2 Schémata reprodukce	148
7.9 Závěr	149
8. Marginalistická revoluce	153
8.1 Úvod	153
8.2 Předchůdci marginalistické revoluce	154
8.2.1 Ferdinando Galiani	154
8.2.2 Daniel Bernoulli	155
8.2.3 Johann H. von Thünen	157
8.2.4 Augustin A. Cournot	157
8.2.5 Jules Dupuit	159
8.2.6 Wilhelm H. Gossen	161
8.3 William Jevons	163
8.3.1 Teorie hodnoty	165
8.3.2 Teorie směny	166
8.3.3 Teorie mzdy	169
8.4 Závěr	170
9. Lausannská škola	174
9.1 Úvod	174
9.2 Léon Walras	175
9.2.1 Život a dílo	175
9.2.2 Ekonomická rovnováha	176
9.2.3 Teorie mezní užitečnosti, poptávky a nabídky	179
9.2.4 Nájemní trhy výrobních faktorů	181
9.2.5 Trhy spotřebních statků	182

9.2.6	Trhy kapitálových statků	183
9.2.7	Teorie kapitálu	184
9.2.8	Podmínky všeobecné rovnováhy	186
9.2.9	Walrasův zákon	188
9.2.10	Teorie peněz	189
9.2.11	Dosahování rovnováhy – proces tápání	190
9.3	Vilfredo Pareto	192
9.3.1	Teorie hodnoty	193
9.3.2	Teorie blahobytu	195
9.3.3	Ekonomická rovnováha a Paretovo optimum	198
9.3.4	Kompenzační platby	199
9.4	John Hicks	200
9.4.1	Teorie hodnoty	201
9.4.2	Teorie blahobytu	205
9.5	Závěr	208
10.	Cambridgeská škola	212
10.1	Úvod	212
10.2	Alfred Marshall	213
10.2.1	Život a dílo	213
10.2.2	Metoda dílčí rovnováhy	215
10.2.3	Užitečnost a poptávka	216
10.2.4	Elasticita poptávky	218
10.2.5	Spotřebitelův přebytek	219
10.2.6	Teorie nákladů	220
10.2.7	Firma v krátkém období	221
10.2.8	Firma v dlouhém období	223
10.2.9	Tržní nabídka	224
10.2.10	Rovnováha trhu a rovnovážná cena	226
10.3	Arthur C. Pigou	228
10.3.1	Teorie blahobytu – spotřebitelův a výrobcův přebytek	229
10.3.2	Teorie blahobytu a externalita	230
10.4	Cambridgeská teorie peněz	233
10.4.1	Cambridgeská rovnice	233
10.4.2	Neutralita peněz	234
10.4.3	Pigouův efekt	235
10.5	Teorie nedokonalé konkurence	236
10.5.1	Teorie nedokonalé konkurence Joan Robinsonové	236
10.5.2	Teorie monopolistické konkurence Edwarda Chamberlina	238
10.6	Závěr	240

11. Rakouská škola	244
11.1 Úvod	244
11.2 Metodologie Rakouské školy	246
11.3 Carl Menger	247
11.3.1 Život a dílo	247
11.3.2 Teorie hodnoty – statky prvního řádu	248
11.3.3 Teorie hodnoty – statky vyšších řádů	250
11.3.4 Teorie směny	251
11.3.5 Teorie peněz	254
11.3.6 Spor o metodu s německou historickou školou	254
11.4 Eugen von Böhm-Bawerk	256
11.4.1 Teorie ceny	257
11.4.2 Teorie kapitálu a úroku	259
11.5 Friedrich von Wieser	261
11.5.1 Teorie nákladů obětované příležitosti	262
11.5.2 Teorie imputace	262
11.6 Ludwig von Mises	264
11.6.1 Praxeologie	265
11.6.2 Teorie peněz a hospodářského cyklu	267
11.6.3 Liberalismus	268
11.7 Friedrich A. von Hayek	269
11.7.1 Společenská koordinace a rozptýlená znalost	270
11.7.2 Teorie hospodářského cyklu	271
11.7.3 Hayekova kritika keynesiánství	272
11.7.4 Hayekova kritika socialismu	273
11.8 Spor o ekonomickou racionalitu socialismu	275
11.8.1 Ekonomická kalkulace	275
11.8.2 Tržní socialismus	276
11.9 Ludwig M. Lachmann	277
11.9.1 Strukturální teorie kapitálu	278
11.9.2 Teorie divergentních očekávání	279
11.10 Joseph A. Schumpeter	280
11.10.1 Odlišnost od rakouské školy	280
11.10.2 Teorie podnikatele	281
11.10.3 Konkurence, monopol a zisk podnikatele	281
11.10.4 Teorie hospodářského cyklu	282
11.10.5 Vize zániku kapitalismu	283
11.11 Oskar Morgenstern a Johan von Neumann	284
11.11.1 Teorie her	284
11.12 Israel M. Kirzner	285
11.12.1 Tržní proces a teorie podnikatelského objevování	286

11.13	Murray N. Rothbard	288
11.13.1	Etika laissez faire	289
11.13.2	Teorie peněz a hospodářského cyklu	290
11.14	Závěr	290
12.	Američtí marginalisté	294
12.1	Úvod	294
12.2	John Bates Clark	294
12.2.1	Teorie mezní produktivity jako součást teorie hodnoty	295
12.2.2	Teorie mezní produktivity jako teorie rozdělování	296
12.2.3	Problém vyčerpání produktu	298
12.2.4	Clarkovi kritikové	299
12.2.5	Rozdělování a spravedlnost	301
12.3	Irwing Fisher	303
12.3.1	Teorie úroku	303
12.3.2	Teorie peněz	305
12.4	Závěr	307
13.	Švédští marginalisté	309
13.1	Úvod	309
13.2	Knut Wicksell	309
13.2.1	Život a dílo	309
13.2.2	Teorie kapitálu	311
13.2.3	Teorie peněz a hospodářského cyklu	314
13.3	Gustav Cassel	316
13.3.1	Teorie parity kupní síly	317
13.3.2	Teorie hospodářského cyklu	317
13.4	Závěr	318
14.	Institucionalismus a nová institucionální ekonomie	321
14.1	Úvod	321
14.2	Institucionalismus	322
14.2.1	Okolnosti vzniku a obecná charakteristika	322
14.2.2	Instituce a jejich evoluce	323
14.2.3	Kritika neoklasické ekonomie	324
14.2.4	Thorstein B. Veblen	325
14.2.5	John R. Commons	327
14.2.6	Wesley C. Mitchell	329
14.2.7	Gardiner C. Means	330
14.2.8	John M. Clark	331
14.2.9	Clarence E. Ayers	332
14.2.10	John K. Galbraith	333

14.3	Nová institucionální ekonomie	335
14.3.1	Okolnosti vzniku a obecná charakteristika	335
14.3.2	Transakční náklady	337
14.3.3	Ronald H. Coase	338
14.3.4	Douglas C. North	341
14.3.5	Armen A. Alchian	343
14.4	Závěr	344
15.	Německý ordoliberalismus (freiburská škola)	347
15.1	Úvod	347
15.2	Hlavní představitelé	347
15.2.1	Walter Eucken	348
15.2.2	Wilhelm Röpke	348
15.2.3	Ludwig Erhard	348
15.3	Ordoliberalismus	348
15.3.1	Liberalismus a řád	348
15.3.2	„Nové feudality“	349
15.3.3	Hospodářská politika	350
15.4	Sociálně tržní hospodářství	351
15.4.1	Spory o pojem „sociálně tržní hospodářství“	351
15.4.2	Hodnotová základna sociálně tržního hospodářství	352
15.4.3	Výstavba a fungování sociálně tržního hospodářství	352
15.5	Závěr	354
16.	Keynesiánství	356
16.1	Úvod	356
16.2	John Maynard Keynes	358
16.2.1	Život a dílo	358
16.2.2	Keynesův přínos k rozvoji ekonomie	359
16.2.3	Pojednání o penězích	360
16.2.4	Obecná teorie zaměstnanosti, úroku a peněz	362
16.2.5	Keynesova kritika klasické a neoklasické ekonomie	365
16.2.6	Teorie efektivní poptávky – spotřební funkce	367
16.2.7	Teorie efektivní poptávky – investiční funkce	368
16.2.8	Investiční multiplikátor	369
16.2.9	Teorie peněz a úroku na bázi preference likvidity	370
16.2.10	Past na likviditu	371
16.2.11	Obecná teorie a hospodářská politika	372
16.3	Další vývoj keynesiánství	373
16.3.1	Některé spory o Obecnou teorii	374
16.4	Roy F. Harrod	376
16.5	Hicksova interpretace Keynesese	378

16.6	Neokynesiánství	380
16.6.1	Tržní strnulosti	380
16.6.2	Alvin Hansen	381
16.6.3	Franco Modigliani	382
16.6.4	Paul A. Samuelson	385
16.6.5	James Tobin	387
16.6.6	Robert M. Solow	390
16.6.7	Newalrasovská teorie rovnováhy a nerovnovážné kynesiánství	392
16.6.8	Krize neokynesiánství v 70. letech	394
16.6.9	Hledání nových východisek	395
16.6.10	James E. Meade	396
16.6.11	Nová kynesiánská ekonomie	397
16.7	Postkynesiánství	400
16.7.1	Okolnosti vzniku a obecná charakteristika	400
16.7.2	Metodologie postkynesiánství	400
16.7.3	Italsko-cambridgeská škola	402
16.7.4	Vliv Michala Kaleckého	403
16.7.5	Vliv díla Piera Sraffy	404
16.7.6	Joan Robinsonová	405
16.7.7	Nicholas Kaldor	407
16.7.8	Mladší větev postkynesiánství	409
16.7.9	Sidney Weintraub	411
16.7.10	Hyman Minsky	413
16.7.11	Hospodářsko-politická doporučení	415
16.8	Závěr	415
17.	Chicagská škola	423
17.1	Úvod	423
17.2	Vznik a vývoj chicagské školy	423
17.2.1	Zakladatelé školy	423
17.2.2	Knightova skupina	424
17.2.3	„Imperiální období“ chicagské školy	426
17.2.4	Laissez faire chicagské školy	427
17.3	Frank Knight	427
17.3.1	Teorie podnikatelského zisku	428
17.4	Milton Friedman	429
17.4.1	Metodologický pozitivismus	431
17.4.2	Spotřební funkce a hypotéza permanentního důchodu	432
17.4.3	Nová kvantitativní teorie peněz	433
17.4.4	Kritika Phillipsovy křivky a přirozená míra nezaměstnanosti	435
17.4.5	Friedmanovy názory na rozpočtovou a měnovou politiku	437

17.4.6	Vysvětlení hospodářské deprese 1929-1933	438
17.4.7	Friedmanův liberalismus	440
17.5	George J. Stigler	441
17.5.1	Teorie tržních struktur	442
17.5.2	Teorie informací	443
17.5.3	Teorie veřejné regulace	444
17.6	Theodore W. Schultz	444
17.6.1	Problém chudoby	445
17.6.2	Chudoba a lidský kapitál	446
17.7	Gary Becker	447
17.7.1	Ekonomie – imperiální věda	447
17.7.2	Teorie lidského kapitálu	448
17.7.3	Teorie diskriminace	449
17.7.4	Ekonomická analýza kriminality	450
17.7.5	Ekonomie rodiny	451
17.8	Závěr	452
18.	Protikeynesiánská revoluce	457
18.1	Úvod	457
18.2	Don Patinkin	458
18.2.1	Patinkinův spor	458
18.2.2	Model $CC-BB$	461
18.3	Monetarismus	464
18.3.1	Monetaristická kontrarevoluce	464
18.3.2	Friedmanovský monetarismus	466
18.4	Škola racionálních očekávání	468
18.4.1	Vznik školy racionálních očekávání	468
18.4.2	Robert E. Lucas	469
18.4.3	Extrapoláčnická, adaptivní a racionální očekávání	470
18.4.4	Aplikace racionálních očekávání	471
18.4.5	Neúčinnost hospodářské politiky	472
18.4.6	Politika stabilních pravidel	473
18.5	Škola strany nabídky	474
18.5.1	Vznik školy strany nabídky	474
18.5.2	Podněty na straně nabídky	475
18.5.3	Podzemní ekonomika	476
18.5.4	Lafferova křivka	476
18.6	Závěr	478
19.	Škola veřejné volby	482
19.1	Úvod	482
19.2	Arrowův teorém	483